

30.4.2021

PROIECT DE RAPORT

referitor la situația artiștilor și la redresarea culturală în UE
(2020/2261(INI))

Comisia pentru cultură și educație

Raportoare: Monica Semedo

CUPRINS

	Pagina
PROPUNERE DE REZOLUȚIE A PARLAMENTULUI EUROPEAN.....	3
EXPUNERE DE MOTIVE.....	8

PROPUNERE DE REZOLUȚIE A PARLAMENTULUI EUROPEAN

referitoare la situația artiștilor și la redresarea culturală în UE
(2020/2261(INI))

Parlamentul European,

- având în vedere Recomandarea UNESCO privind statutul artistului,
- având în vedere Convenția UNESCO privind protecția și promovarea diversității expresiilor culturale,
- având în vedere comunicarea Comisiei din 22 mai 2018, intitulată „Construirea unei Europe mai puternice: rolul politicilor în domeniul tineretului, educației și culturii” (COM (2018) 0268),
- având în vedere comunicarea Comisiei din 22 mai 2018 intitulată „O nouă agendă europeană pentru cultură” (COM(2018)0267),
- având în vedere concluziile Consiliului din 15 noiembrie 2018 privind Planul de acțiune în domeniul culturii 2019-2022¹,
- având în vedere Rezoluția sa din 13 decembrie 2016 referitoare la o politică coerentă a UE pentru industriile culturale și creative²,
- având în vedere Rezoluția sa din 7 iunie 2007 privind statutul social al artiștilor³,
- având în vedere rezoluția sa din 17 septembrie 2020 privind viitorul demografic al Europei⁴,
- având în vedere Directiva (UE) 2019/790 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 aprilie 2019 privind dreptul de autor și drepturile conexe pe piața unică digitală și de modificare a Directivelor 96/9/CE și 2001/29/CE⁵,
- având în vedere Directiva 2010/13/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 10 martie 2010 privind coordonarea anumitor dispoziții stabilite prin acte cu putere de lege sau acte administrative în cadrul statelor membre cu privire la furnizarea de servicii mass-media audiovizuale (Directiva serviciilor mass-media audiovizuale)⁶,
- având în vedere Regulamentul Parlamentului European și al Consiliului de instituire a programului „Europa creativă” (2021-2027) și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 1295/2013,

¹ [JO C 460, 21.12.2018, p. 12.](#)

² [JO C 238, 6.7.2018, p. 28.](#)

³ [JO C 125 E, 22.5.2008, p. 223.](#)

⁴ Texte adoptate, P9_TA(2020)0239.

⁵ [JO L 130, 17.5.2019, p. 92.](#)

⁶ [JO L 95, 15.4.2010, p. 1.](#)

- având în vedere Regulamentul (UE) nr. 2021/523 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 martie 2021 de instituire a programului Copernicus și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 2015/1017⁷,
 - având în vedere concluziile Președinției germane a Consiliului din 20 noiembrie 2020 privind egalitatea de gen în domeniul culturii,
 - având în vedere Pilonul european al drepturilor sociale,
 - având în vedere raportul din 22 martie 2018 al grupului de lucru privind metoda deschisă de coordonare (MDC), format din experți ai statelor membre, privind rolul politicilor publice în dezvoltarea potențialului antreprenorial și de inovare al sectoarelor culturale și creative,
 - având în vedere articolul 54 din Regulamentul său de procedură,
 - având în vedere raportul Comisiei pentru cultură și educație (A9-0000/2021),
- A. întrucât, în Rezoluția sa din septembrie 2020 referitoare la redresarea culturală a Europei, Parlamentul a subliniat necesitatea de a îmbunătăți condițiile de muncă ale lucrătorilor din sectoarele culturale și creative și a solicitat insistent Comisiei să stabilească un cadru european pentru condițiile de muncă în sectoarele și industriile culturale și creative (SICC);
- B. întrucât SICC cuprind în principal întreprinderi mici și mijlocii (IMM-uri) și antreprenori independenți, care adesea obțin venituri neregulate și mixte, din diferite surse;
- C. întrucât măsurile de izolare luate de statele membre au afectat SICC mai mult decât orice alt sector; întrucât SICC au înregistrat pierderi ale cifrei de afaceri de peste 30 % în 2020 - o pierdere cumulată de 199 miliarde EUR - sectorul muzical și cel al artelor spectacolului înregistrând pierderi de 75 % și, respectiv, 90 %⁸;
- D. întrucât cultura este un ecosistem care nu numai că generează o valoare economică ridicată (reprezentând 4,4 % din PIB-ul UE în ceea ce privește cifra de afaceri totală și angajează aproximativ 7,6 milioane de persoane), dar are și un impact social substanțial, contribuind la existența unor societăți democratice, sustenabile, libere și incluzive și reflectând și consolidând diversitatea, valorile, istoria, libertățile și modul nostru de viață european;
- E. întrucât dezvoltarea cadrului european pentru condițiile de muncă în SICC va necesita coordonarea cu politicile UE privind concurența, piața internă, politica socială, drepturile fundamentale, egalitatea și drepturile de autor;
- F. întrucât, de când Parlamentul a solicitat îmbunătățirea situației artiștilor, în rezoluția sa din iunie 2007, nu s-a realizat niciun progres și majoritatea cererilor sale rămân de actualitate;

⁷ [JOL 107, 26.3.2021, p. 30.](#)

⁸ Ernst & Young, „*Rebuilding Europe: The cultural and creative economy before and after the COVID-19 crisis*” (Economia culturală și creativă înainte și după criza provocată de pandemia de COVID-19), ianuarie 2021.

- G. întrucât criza provocată de pandemia de COVID-19 a făcut artiștii și profesioniștii din domeniul cultural și creativ și mai vulnerabili, deoarece pierderile de venit ale lucrătorilor atipici, care reprezintă majoritatea industriilor culturale și creative, au fost agravate de deficiențele sau lacunele din sistemele naționale de securitate socială și de inadecvarea sau inexistența măsurilor de sprijin specifice;
- H. întrucât impactul continuu al pandemiei împiedică lucrătorii din sectoarele culturale și creative să-și desfășoare activitatea și provoacă incertitudine cu privire la perspectivele viitoare, ceea ce i-ar putea determina să părăsească aceste sectoare, fapt care va avea un efect de lungă durată asupra componentei SICC europene în ansamblu și va descuraja tinerii să lucreze în aceste sectoare;
- I. întrucât statele membre au adoptat măsuri de urgență substanțiale pentru a ajuta SICC să supraviețuiască crizei; întrucât acest sprijin nu a ajuns însă la unii artiști din cauza statutului lor profesional special și nu a fost suficient pentru a asigura condiții de muncă viabile;
- J. întrucât Planul de lucru al Consiliului în domeniul culturii pentru perioada 2019-2022 acordă prioritate creării unui ecosistem care să sprijine artiștii și profesioniștii din domeniul cultural și creativ și recunoaște necesitatea unei acțiuni comune în acest domeniu;
- K. întrucât mai multe state membre dispun de o legislație specifică, care oferă un statut special artiștilor pentru a le garanta accesul la prestații sociale; întrucât, cu toate acestea, legislația diferă considerabil de la un stat membru la altul, ceea ce poate împiedica recunoașterea reciprocă a statutului artiștilor, precum și colaborarea și mobilitatea transfrontalieră;
- L. întrucât artiștii tind să aibă modele de muncă atipice și adesea nu beneficiază de o protecție adecvată de securitate socială, în special în contexte transfrontaliere, motiv pentru care adesea nu beneficiază de pensii și indemnizații de șomaj;
- M. întrucât remunerația artiștilor provine adesea din diferite surse, cum ar fi contractele, redevențele, granturile și subvențiile, ceea ce face ca veniturile lor să fie extrem de imprevizibile, situația lor să fie precară și reziliența lor mai scăzută;
- N. întrucât lipsa negocierilor colective pentru artiștii independenți contribuie, de asemenea, la subminarea poziției lor pe piața muncii și conduce la lipsa unei protecții sociale adecvate;
- O. întrucât mobilitatea transfrontalieră este o componentă esențială a activității artiștilor, care este însă adesea îngreunată de procedurile birocratice, de lipsa unor informații clare și de nenumărate norme și cerințe administrative în statele membre, în special în ceea ce privește protecția socială și impozitarea;
- P. întrucât subvențiile publice sunt considerate cea mai eficientă formă de sprijin financiar pentru SICC, dar adesea sunt dificil de accesat;
- Q. întrucât pandemia de COVID-19 a evidențiat dependența artiștilor de sprijinul financiar pe termen scurt;

- R. întrucât accesul la finanțare rămâne principala provocare pentru artiștii individuali, care sunt adesea neeligibili pentru împrumuturi și garanții bancare și depind în mare măsură de granturi și subvenții publice;
- S. întrucât investitorii privați și-au redus sprijinul financiar pentru proiectele culturale în timpul crizei;
- T. întrucât libertatea de exprimare și libertatea artelor, consacrate în Carta drepturilor fundamentale a UE, sunt uneori frânate de utilizarea legislației antiterorism sau de acuzația că anumite lucrări artistice insultă sentimente religioase sau simboluri naționale;
1. invită insistent Comisia și statele membre să recunoască rolul fundamental al culturii pentru societate, pentru binele cetățenilor UE și pentru economie și să traducă această recunoaștere în susținere financiară și structurală;
 2. invită statele membre și Comisia să recunoască valoarea adăugată europeană a cooperării transfrontaliere și să elimine barierele din calea mobilității transfrontaliere în UE;
 3. invită Comisia și statele membre să ofere lucrătorilor din SICC informații clare și orientări privind oportunitățile de mobilitate și cerințele administrative în toate statele membre, inclusiv în ceea ce privește vizele, impozitarea, securitatea socială și accesul la formare;
 4. salută înființarea ghișeelor de informare privind mobilitatea pentru a oferi asistență artiștilor și recomandă ca toate statele membre să creeze astfel de ghișee;
 5. solicită statelor membre să transpună Directiva (UE) 2019/790 privind drepturile de autor pe piața unică digitală și, în special, să garanteze o remunerare echitabilă a autorilor și artiștilor interpreți sau executanți;
 6. salută evaluarea inițială de impact realizată de Comisie și consultarea publică în curs privind contractele colective de muncă, care urmărește să definească domeniul de aplicare al normelor UE în materie de concurență, pentru a elimina obstacolele și a îmbunătăți condițiile de muncă prin negocieri colective în numele lucrătorilor independenți individuali din SICC;
 7. subliniază necesitatea stringentă de a îmbunătăți condițiile de muncă din SICC; încurajează statele membre să utilizeze convergența ascendentă pentru a stabili standarde minime privind condițiile de muncă și securitatea socială în cazul artiștilor și lucrătorilor din sectorul cultural;
 8. recomandă crearea unui cadru european al condițiilor de muncă în SICC; salută, în acest sens, viitoarele discuții între statele membre în cadrul MDC cu privire la statutul artiștilor;
 9. solicită o mai mare portabilitate transfrontalieră și recunoașterea competențelor, calificărilor și diplomelor culturale și creative pentru a facilita mobilitatea actorilor culturali și creativi;

10. solicită insistent statelor membre să-și îndeplinească obligația de a apăra și a respecta libertatea artistică, pentru a susține dreptul fundamental la libertatea de exprimare și pentru ca cetățenii UE să poată beneficia și consuma liber creațiile artistice;
11. invită statele membre să reconsidere accesul artiștilor la protecția socială de bază, indiferent de statutul lor profesional;
12. invită statele membre să încurajeze și să promoveze investițiile private în SICCC;
13. invită Comisia și statele membre să faciliteze accesul la subvenții și împrumuturi publice, prin reducerea sarcinilor administrative în toate etapele depunerii cererilor și raportării;
14. își reiterează apelul către Comisie și statele membre de a include cultura în planurile naționale de redresare și reziliență și de a aloca culturii cel puțin 2 % din pachetul bugetar al Mecanismului de redresare și reziliență;
15. invită Comisia și statele membre să sprijine redresarea pe termen scurt a SICCC și să crească reziliența și competitivitatea acestor sectoare pe termen lung, pentru a face față cât mai bine pe viitor unor eventuale crize majore;
16. încredințează Președintelui sarcina de a transmite prezenta rezoluție Consiliului și Comisiei.

EXPUNERE DE MOTIVE

Pandemia de COVID-19 a scos în evidență și a agravat condițiile de muncă deja problematice în multe dintre sectoarele și industriile culturale și creative. În timp ce țările europene iau măsuri de urgență fără precedent pentru a face față problemelor cu care se confruntă sistemele de sănătate publică și de securitate socială din întreaga Uniune Europeană, mulți artiști și lucrători din SICC sunt într-o situație dificilă. Industria culturală europeană va avea nevoie poate de decenii pentru a se redresa în urma acestor pierderi.

Pandemia de COVID-19 a avut deja un efect dramatic asupra sectoarelor culturale și creative, din cauza anulării angajamentelor și a spectacolelor și a închiderii sălilor, expozițiilor și festivalurilor, cu consecințe economice, sociale, culturale și umane catastrofale. Profesioniștii din sectoarele culturale și creative se află adesea într-o situație precară și, având în vedere circumstanțele adăugate de pandemie, mulți au rămas fără sursele lor obișnuite de venit. Unii își petrec cea mai mare parte a carierei în cadrul aceleiași structuri sau colaborări, în timp ce alții își desfășoară activitatea într-o serie de medii diferite, în freelance sau alte statute precare, adesea fără o indexare a remunerației în funcție de inflație, cu o remunerație inadecvată sau fără a fi plătiți deloc.

Mulți artiști și profesioniști ai culturii au un loc de muncă secundar într-un domeniu legat de artă sau nu, motivat fie de interesul artistic, fie de necesități financiare, care oferă acces la un anumit nivel de securitate socială. Din cauza provocărilor cu care se confruntă mulți în timpul pandemiei, unii pot decide să renunțe complet la acest sector, în special artiștii și profesioniștii culturii care provin din familii de migranți sau din alte medii socioeconomice dificile. Una dintre cele mai mari provocări pentru acești artiști este de a dispune de suficient timp pentru a se dedica artei și activităților lor creative. Astfel, este foarte dificil de obținut un echilibru între viața de familie și carieră, deoarece orarul este incert, mediile de lucru se schimbă rapid și veniturile sunt nesigure. **Mulți artiști și profesioniști din domeniul culturii se confruntă cu aceste provocări, în special lucrătorii independenți, pentru care adesea este dificil să-și ia concediu de maternitate, în cazul femeilor, sau concediu pentru creșterea copilului sau să organizeze îngrijirea copiilor, din cauza programului de lucru incert și adesea neregulat.**

Egalitatea de gen în SICC este un alt aspect care ar trebui mai mult evidențiat. Deși există multe femei care lucrează în acest sector, foarte puține sunt în posturi de decizie. În plus, pentru persoanele cu dizabilități e dificil să lucreze în multe dintre SICC. O aplicare adecvată și adaptată a Convenției DPD a ONU, adaptată la sectoare specifice, poate contribui la creșterea nivelului de incluziune în cadrul SICC.

Întreprinderile mici și mijlocii (IMM-uri - întreprinderi cu mai puțin de 250 angajați) domină marea majoritate a activităților culturale din UE-27, în timp ce întreprinderile mari (de peste 250 de angajați) sunt active predominant în activități de programare și radiodifuziune. În plus, SICC au un număr mare de lucrători independenți și lucrători temporari și intermitenți. Multe întreprinderi mici din SICC se bazează pe acești lucrători atipici pentru a desfășura activități culturale și creative.

Artiștii și creativii tind să facă uz mai extins de mobilitatea transfrontalieră, care este adesea o componentă centrală a traiectoriei profesionale a carierei lor. Modelele de mobilitate pot fi

imprevizibile și depind foarte frecvent de tipul de proiecte și de oportunitățile care li se oferă. Există din ce în ce mai mult o trecere de la modelul standard de ocupare a forței de muncă la forme de muncă mai nesigure.

Pentru a soluționa această problemă, în prezentul raport se solicită o mai bună cooperare și coordonare între statele membre pentru a oferi informații artiștilor care lucrează la nivel transfrontalier, **în special pentru a diminua sarcinile birocratice și a evita dubla impunere**. De asemenea, se solicită explorarea posibilităților de recunoaștere reciprocă și chiar a unui cadru european care să reglementeze statutul artiștilor, pentru ca artiștii să poată beneficia în întreaga Uniune de drepturile care le revin în baza statutului lor de artiști. **Artiștii ar trebui să poată profita de avantajele pieței unice și ale liberei circulații în interiorul Uniunii Europene, la fel ca orice alt lucrător.**

Accesul la finanțare și competențe antreprenoriale este esențial pentru artiști. Deși au talent, mulți nu au și competențele necesare pentru a-și transpune ideile într-un succes financiar și adesea nu dispun de finanțare, mai ales prin sectorul privat. De asemenea, artiștii ar trebui **să aibă acces la formare** în domeniul competențelor antreprenoriale, ceea ce îi poate ajuta să-și transforme creativitatea și ideile într-o sursă fiabilă de venit.

Libertatea de expresie artistică este o componentă esențială a culturii europene. Există o îngrijorare crescândă cu privire la faptul că universalitatea drepturilor omului este acum atacată de unele guverne, de ideologii politice și de unii actori nestatali, în întreaga lume și în Europa. **Au existat restricții ale expresiei artistice pe motivul** unor valori religioase, care au prevalat asupra libertății artistice, pe motivul insultării statului și simbolurilor acestuia sau ca urmare a influenței nejustificate a guvernelor asupra muzeelor și instituțiilor artistice. Au fost atacați artiști din comunitatea **LGBTIQ+**, iar provocările cu care se confruntă femeile și minoritățile rămân un pericol, subminând diversitatea culturală a Europei.